LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA 288700520
(įstaigos pavadinimas, kodas)

PATVIRTINTA

_____
(dokumento sudarytojo pavadinimas)

_____

_____Nr._____
(data, dokumento pavadinimas)

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS ĮVADINĖ INSTRUKCIJA

I. BENDROSIOS ŽINIOS APIE ĮSTAIGĄ IR JOS VEIKLOS YPATUMAI

1. Įstaiga įregistruota 1997. Įstaigos kodas 288700520.
2. Įstaigos registracijos adresas: Rūdninkų g. 13, Vilnius.
3. Įstaigos buveinės adresas: Rūdninkų g. 13, Vilnius.
4. Įstaigos vadovas: Pirmininkė Vaidutė Ščiglienė.
5. Įstaigos veikla: kultūros paveldo apsauga, valstybinės institucijos veikla.

II. PAVOJAI AR RIZIKA, KURIE EGZISTUOJA ĮSTAIGOJE IR SU KURIAIS GALI SUSIDURTI DARBUOTOJAS

6. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:
6.1. elektros srovė;
6.2. netvarkinga darbo vieta;
6.3. sliduma;
6.4. keliu judantis transportas;
6.5. žiemos metu kabantys varvekliai;
6.6. palaidi šunys;
6.7. duobės vaikštomoje teritorijoje;
6.8. darbo metu naudojami įrenginiai, įrankiai, prietaisai;
6.9. nemokėjimas pasirinkti saugių darbo metodų;
6.10. agresyvūs asmenys (nusikaltėliai);
6.11. neprognozuojami stichiniai gamtos reiškiniai ir kt.

7. Pavojai ar rizika, kurie egzistuoja konkrečioje darbo vietoje arba kurie gali kilti eksploatuojant konkretų įrenginį, išvardinti darbuotojo saugos ir sveikatos instrukcijose.

III. DARBDAVIO PAREIGOS IR TEISĖS GARANTUOJANT DARBUOTOJAMS SAUGIAS IR SVEIKAS DARBO SĄLYGAS

8. Darbdavys ir administracija privalo tinkamai organizuoti darbuotojų darbą, laikytis darbo įstatymų, darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių bei kitų teisės aktų reikalavimų, rūpintis darbuotojų poreikiais.

9. Įgyvendindami savo teises bei vykdydami pareigas, darbdaviai turi laikytis įstatymų, gerbti bendro gyvenimo taisykles bei veikti sąžiningai, laikytis protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principų. Draudžiama piktnaudžiauti savo teise.

10. Darbo teisių įgyvendinimas ir pareigų vykdymas neturi pažeisti kitų asmenų teisių ir įstatymų saugomų interesų. Draudžiama kliudyti darbuotojams jungtis į profesines sąjungas ir trukdyti jų teisėtai veiklai.

Pareigos:

11. Užtikrinti, kad darbo aplinka atitiktų darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų nustatytus reikalavimus.
12. Organizuoti darbuotojų saugos ir sveikatos būklės įvertinimą ir priemonių jai gerinti parengimą bei įgyvendinimą.
13. Spręsti, kokias kolektyvines ar asmenines apsaugos priemones naudoti, aprūpinti jomis įstaigos darbuotojus.
14. Užtikrinti, kad darbuotojai gautų visapusišką informaciją apie darbo sąlygas įstaigoje, galimą profesinę riziką.
15. Tvirtinti visą darbuotojų saugos ir sveikatos dokumentaciją.
16. Organizuoti darbuotojų instruktavimą, mokymą, saugaus darbo žinių tikrinimą, suteikti naujausią informaciją darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais.
17. Sudaryti sąlygas įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos komiteto veiklai.
18. Užtikrinti įstatymu nustatytą darbo ir poilsio laiką.
19. Sudaryti sąlygas privalomiems sveikatos patikrinimams.
20. Pranešti Valstybinei darbo inspekcijai apie įstaigos, jos padalinių eksploatavimo pradžią.
21. Nustatyta tvarka pranešti apie nelaimingus atsitikimus, profesines ligas, ištirti aplinkybes ir priežastis, atlyginti už pakenkimą sveikatai.
22. Kontroliuoti, kaip darbuotojai laikosi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų.
23. Darbuotojų prašymu nemokamai išduoti pažymas, susijusias su darbu bei darbo santykiais įstaigoje.

Teisės:

24. Reikalauti, kad darbuotojai laikytųsi darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimų, kad darbuotojai dirbdami rūpintųsi savo pačių, taip pat kitų darbuotojų sauga ir sveikata.
25. Darbuotojams, pažeidusiems darbuotojų saugos ir sveikatos tiesės aktų reikalavimus, skirti drausmines nuobaudas, nustatyta tvarka reikalauti atlyginti žalą.
26. Neleisti darbuotojui dirbti tą dieną (pamainą) kai jis darbe neblaivus, apsvaigęs nuo sąmoningai pavartotų narkotinių ar toksinių medžiagų.
27. Įstatymų nustatyta tvarka reikalauti iš kitų įmonių atlyginti nuostolius, patirtus dėl to, kad įsigytos darbo priemonės neatitiko darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimų.
28. Darbuotojus, atsisakiusius nustatytu laiku pasitikrinti sveikatą, nušalinti nuo darbo jiems nemokant darbo užmokesčio. Toks atsisakymas laikomas šiurkščiu darbo pareigų pažeidimu.

IV. DARBUOTOJO TEISĖS IR PAREIGOS ATLIEKANT DARBO SUTARTIMI SULYGTĄ DARBĄ

29. Darbuotojai turi dirbti dorai ir sąžiningai, laikytis darbo drausmės, laiku ir tiksliai vykdyti teisėtus darbdavio ir administracijos nurodymus, darbo normas, laikytis technologinės drausmės, darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų, tausoti darbdavio turtą.

Darbuotojų pareigos

30. Darbuotojai privalo vykdyti įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus ir kaip galima labiau rūpintis savo ir kitų darbuotojų sauga ir sveikata.
31. Bendrosios darbuotojų pareigos užtikrinant darbuotojų saugą ir sveikatą nustatomos darbo tvarkos taisyklėse. Konkrečios darbuotojų pareigos saugant savo ir kitų darbuotojų sveikatą bei gyvybę nustatomos darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose, pareigybės aprašymuose ir nuostatuose. Juose privalo būti nurodyti esami ir galimi rizikos darbuotojų saugai ir sveikatai veiksniai, darbo priemonių saugaus naudojimo reikalavimai.
32. Kiekvieno darbuotojo pareiga yra vykdyti įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų reikalavimus ir kaip galima labiau rūpintis savo ir kitų darbuotojų sauga ir sveikata vadovaujantis savo žiniomis ir darbdavio duotais nurodymais. Darbuotojai, rūpindamiesi savo ir kitų darbuotojų sauga ir sveikata, privalo:
32.1. darbo priemones naudoti pagal darbo priemonių dokumentuose, darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose nurodytus jų saugaus naudojimo reikalavimus;
32.2. tinkamai naudoti kolektyvines ir (ar) asmenines apsaugos priemones;
32.3. savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse ar kituose įrenginiuose, pastatuose, kitose įstaigos vietose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų (priemonių); naudoti tokius įtaisus tinkamai ir apie jų gedimus pranešti darbuotojų atstovui, padalinio vadovui, darbdaviui;
32.4. nedelsdami informuoti darbdavį, padalinio vadovą, darbuotojų atstovą, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos komitetą apie situaciją darbo vietose, darbo patalpose ar kitose įstaigos

vietose, kuri, jų įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat informuoti padalinio vadovą ir darbdavį apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių patys pašalinti negali arba neprivalo;

32.5. bendradarbiauti su darbuotojų atstovais, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos darbuotojais, padalinio vadovu, darbdaviu įgyvendindami darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus ir priemones;

32.6. imtis priemonių pagal galimybes bei turimas žinias pašalinti priežastis, galinčias sukelti traumas, ūmius apsinuodijimus, avarijas, apie tai nedelsiant informuoti padalinio vadovą ir darbdavį;

32.7. laiku informuoti padalinio vadovą ir darbdavį apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;

32.8. nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą;

32.9. vykdyti teisėtus darbdavio, padalinio vadovo bei pareigūnų, kontroliuojančių darbuotojų saugą ir sveikatą įstaigoje, nurodymus.

Darbuotojų teisės

33. Reikalauti, kad darbdavys užtikrintų darbuotojų saugą ir sveikatą, įrengtų kolektyvines apsaugos priemones, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

34. Sužinoti iš padalinio vadovo, darbdavio apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius.

35. Susipažinti su išankstinių ir periodinių sveikatos tikrinimų rezultatais; jei nesutinka su patikrinimo rezultatais, sveikatą pasitikrinti pakartotinai.

36. Pats tartis su darbdaviu dėl darbuotojų saugos ir sveikatos gerinimo arba tam įgalioti darbuotojų atstovą.

37. Atsisakyti dirbti, jeigu yra pavojus darbuotojų saugai ir sveikatai.

38. Įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų.

39. Iškilus klausimams dėl saugos ir sveikatos kreiptis į darbuotojų atstovą, padalinio vadovą, darbdavį, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos komitetą, Valstybinę darbo inspekciją ar kitą valstybės instituciją.

Atsisakymo dirbti tvarka

40. Pavojaus saugai ir sveikatai atvejais, darbuotojas turi teisę nutraukti darbą ir nedelsdamas raštu pranešti darbdaviui atsisakymo dirbti priežastis.

41. Jei darbdavys nesutinka su darbuotojo motyvais dėl darbuotojų saugos ir sveikatos neužtikrinimo, ginčai dėl darbuotojo atsisakymo dirbti nagrinėjami įstatymų nustatyta tvarka.

42. Nepagrįstas atsisakymas dirbti laikomas darbo drausmės pažeidimu ir už nedirbtą laiką darbuotojui darbo užmokestis nemokamas.

43. Už laiką, kurį darbuotojas pagrįstai atsisakė dirbti, darbuotojui mokamas vidutinis darbo užmokestis.

V. DARBUOTOJO PAREIGOS IR VEIKSMAI ĮVYKUS NELAIMINGAM ATSITIKIMUI DARBE, AVARIJAI, INCIDENTUI, KILUS GAISRUI

44. Darbuotojas, nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo darbe, ūmios profesinės ligos ar incidento, asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsdamas apie tai pranešti padalinio vadovui, darbdavį atstovaujančiam asmeniui, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai, jeigu pajėgia tai padaryti.

45. Darbo vieta ir įrenginių būklė, iki nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jeigu tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu.

46. Tiesioginis darbo vadovas (darbdavys), o kai jo nėra – padalinio vadovas privalo nedelsdamas organizuoti pirmosios pagalbos suteikimą, o prireikus - nukentėjusįjį nugabenti į gydymo įstaigą, taip pat pranešti darbdaviui (padalinio vadovui) apie įvykusį nelaimingą atsitikimą.

47. Darbuotojai privalo žinoti pirmosios pagalbos suteikimo būdus esant nedidelėms traumoms: susitrenkus, patempus raiščius, išnirus sąnariams, lūžus galūnių kaulams, susižeidus, kraujuojant, patekus krislui į akį arba esant cheminiam nudegimui, ištikus šilumos ar saulės smūgiui, apsinuodijus dujomis ar garais ir nukentėjus nuo elektros srovės.

48. Kilus gaisrui, įstaigos darbuotojas privalo:

48.1. iškviesti ugniagesius;

48.2. esant būtinybei evakuoti žmones iš gaisro židinio;

48.3. sustabdyti vykstantį technologinį procesą;

48.4. išjungti elektros prietaisus ir vėdinimo sistemą;

48.5. iš gaisro židinio evakuoti degias medžiagas ir materialines vertybes;

48.6. panaudoti priešgaisrines priemones gaisro židinio gesinimui.

VI. DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS ORGANIZAVIMAS ĮSTAIGOJE
(SAUGOS TARNYBOS, VIDINĖ DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS KONTROLĖ ĮSTAIGOJE, DARBUOTOJŲ ATSTOVAI, MEDICININIS APTARNAVIMAS)

Darbuotojų saugos ir sveikatos vidinė kontrolė įstaigoje

49. Darbdavį atstovaujantis asmuo, organizuodamas darbą įstaigoje, nustato darbuotojų saugos ir sveikatos būklę, darbo ir poilsio režimą, darbo apmokėjimą taip, kad būtų sudarytos sąlygos, skatinančios darbuotojus laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų.

50. Darbdavys imasi priemonių darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti ir organizuoja darbuotojų saugos ir sveikatos būklės vidinę kontrolę įstaigoje. Tuo tikslu darbdavį atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo:

50.1. vadovaudamasis profesinės rizikos įvertinimo rezultatais, nustato darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų laikymosi kontrolės tvarką įstaigoje;

50.2. tvirtina įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos nuostatus ir (ar) įstaigos darbuotojų saugos specialistų pareigybės aprašymus (instrukcijas).

51. Darbdavį atstovaujantis asmuo, nustatydamas vidinę darbuotojų saugos ir sveikatos būklės kontrolę įstaigoje ir numatydamas priemones darbuotojų saugai ir sveikatai gerinti, vadovaujasi šiais bendraisiais rizikos vertinimo ir darbuotojų saugos ir sveikatos užtikrinimo principais:

51.1. rizikos darbuotojų saugai ir sveikatai vengimu, rizikos veiksnių ir jų poveikio mažinimu;

51.2. rizikos, kurios neįmanoma išvengti, galimo poveikio darbuotojų saugai ir sveikatai įvertinimu;

51.3. nustatytos rizikos priežasčių šalinimu;

51.4. darbuotojo galimybių atlikti pavestą darbą vertinimu (nustatant, ar darbo procesas, darbo vietos įrengimas, parinktos darbo priemonės, darbo metodai, nustatytas darbo ar gamybos tempas atitinka darbuotojo galimybes);

51.5. techninės pažangos priemonių taikymu įrengiant darbo vietas, sudarant saugią ir sveiką darbo aplinką, parenkant darbo priemones;

51.6. pavojingų darbo procesų pakeitimu nepavojingais arba ne tokiais pavojingais;

51.7. pirmenybe kolektyvinių darbuotojų saugos ir sveikatos priemonėms;

51.8. darbuotojų aprūpinimu asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

51.9. darbuotojų mokymu ir instruktavimu, jiems privalomais nurodymais laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų.

52. Darbdavį atstovaujantis asmuo, nustatydamas darbuotojų saugos ir sveikatos vidinės kontrolės tvarką įstaigoje, ją svarsto su darbuotojais, su darbuotojų atstovais saugai ir sveikatai, darbuotojų saugos ir sveikatos komitetu ir jiems praneša apie įpareigojimus, duotus padalinių vadovams dėl darbuotojų saugos ir sveikatos vidinės kontrolės ir priemonių įgyvendinimo įstaigoje, padaliniuose, darbo vietose.

Įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnyba

53. Tarnybos funkcijos:

53.1. konsultuoja darbuotojų saugos ir sveikatos srityje darbdavį, padalinių vadovus, darbuotojus ir darbuotojų atstovus:

53.1.1. darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų taikymo, darbo ir poilsio laiko nustatymo, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų rengimo klausimais;

53.1.2. užsakant projektus statiniams bei technologiniams procesams, projektuojant darbo vietas bei įsigyjant naujas darbo priemones, jas pritaikant darbo vietoje pagal darbuotojo fiziologines galimybes, įsigyjant ir parenkant asmenines apsaugines priemones;

53.1.3. pradedant naudoti naujas darbo vietas, darbo priemones, technologinius procesus, kolektyvines ir asmenines apsaugines priemones, jei reikia, konsultuoja, kaip jas naudoti;

53.1.4. profesinės rizikos vertinimo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių susirgimų prevencijos klausimais;

53.2. organizuodama nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijos priemonių rengimą:

53.2.1. instruktuoja darbuotojus darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų ir įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų nustatyta tvarka, jei reikia, moko darbuotojus saugių darbo metodų arba dalyvauja mokyme;

53.2.2. darbdavio pavedimu organizuoja ir koordinuoja profesinės rizikos vertinimą įstaigoje, taip pat ir konsultuoja padalinių vadovus, koordinuoja jų veiklą šioje srityje, sudaro darbo vietų ar kitų rizikos objektų, kur turi būti vertinama rizika, iš jų darbo vietų, kur atliekamas darbo vietų higieninis įvertinimas, sąrašus, organizuoja rizikos veiksnių tyrimus, pagal tyrimus nustato darbo vietas, kuriose privalo būti įgyvendinamos prevencijos priemonės, ir, jei reikia, kartu su padalinių vadovais rengia prevencijos priemones. Konkrečias įstaigos tarnybos funkcijas vertinant profesinę riziką ar organizuojant jos vertinimą įstaigoje nustato darbdavys;

53.2.3. siūlo ir darbdavio pavedimu rengia nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijos priemones ir organizuoja jų įgyvendinimą bei vykdo jų įgyvendinimo kontrolę;

53.2.4. darbdavio pavedimu dalyvauja nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų tyrime, dalyvauja padalinių vadovams rengiant priemones panašiems nelaimingiems atsitikimams darbe ir profesinėms ligoms išvengti;

53.2.5. analizuoja nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių susirgimų bei incidentų aplinkybes bei priežastis ir siūlo darbdaviui prevencines priemones jiems išvengti;

53.3. vadovaudamasi darbdavio nustatyta vidine darbuotojų saugos ir sveikatos būklės priežiūros ir kontrolės įstaigoje tvarka, prižiūri ir kontroliuoja darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų laikymąsi įstaigoje ir, jei reikia, informuoja darbdavį apie tai, kaip:

53.3.1. įstaigos padalinių vadovai vykdo darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų bei įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų reikalavimus ir saugiai organizuoja padalinių darbą;

53.3.2. darbuotojai instruktuoti, apmokyti ir kaip vykdo darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų reikalavimus;

53.3.3. darbuotojai aprūpinti ir ar tinkamai naudojasi kolektyvinėmis ir/ar asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis, kaip įstaigoje įrengtos gamybinės, buities bei asmens higienos patalpos;

53.4. teisės aktų nustatyta tvarka vykdo darbuotojų sveikatos priežiūrą, teikia medicinos (darbuotojų sveikatos priežiūros) paslaugas, organizuoja ir teikia neatidėliotiną medicinos pagalbą susirgimų ir nelaimingų atsitikimų darbe atvejais;

53.5. įstaigos tarnyba iškilusio pavojaus darbuotojų saugai ar sveikatai atvejais apie tai informuoja darbdavį ir gavusi darbdavio nurodymus:

53.5.1. kaip galima greičiau informuoja darbuotojus, kuriems gali kilti pavojus, taip pat apie tai informuoja kitus įstaigos darbuotojus ir nurodo, kokios priemonės bus panaudotos pavojaus atveju darbuotojų saugai ir sveikatai apsaugoti ir kokių veiksmų privalo imtis patys darbuotojai;

53.5.2. nurodo padalinių vadovams sustabdyti darbus;

53.5.3. nurodo darbuotojams palikti darbo vietas ir išeiti iš darbo patalpų ir pereiti į saugias vietas;

53.5.4. informuoja apie kilusį pavojų įstaigos darbuotojus, kurie yra darbdavio paskirti ir apmokyti teikti pagalbą darbuotojams pavojaus atveju (iki įstaigai bus suteikta išorės sveikatos priežiūros Įstaigos (įstaigų) pagalba, teikia pirmąją neatidėliotiną medicinos pagalbą traumuotiems darbuotojams);

53.5.5. iki bus pašalintas pavojus darbuotojų saugai ir sveikatai, vykdo kitas darbuotojų apsaugos nuo pavojaus priemones;

53.6. darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų nustatyta tvarka registruoja įstaigoje nelaimingus atsitikimus darbe, profesines ligas bei incidentus, kaupia kitus duomenis, susijusius su darbuotojų sauga ir sveikata darbe, darbdavio pavedimu pildo įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos būklės pasą bei įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos būklės statistinę ataskaitą;

53.7. nagrinėja darbuotojų skundus ir prašymus darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais ir teikia dėl jų pasiūlymus darbdaviui;

53.8. teikia pasiūlymus dėl darbuotojų saugos ir sveikatos gerinimo rengiant kolektyvinę sutartį;

53.9. dalyvauja rengiant ir įgyvendinant darbuotojų profesinės reabilitacijos bei neįgaliųjų integravimo į darbo procesą priemones;

53.10. vykdo kitas su darbuotojų sauga ir sveikata susijusias funkcijas;

53.11. dalyvauja darbdavio įgyvendinamose priemonėse darbuotojų saugai ir sveikatai įstaigoje ar darbo vietose gerinti, tarp jų įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos įgyvendinamose priemonėse planuojant ir organizuojant darbuotojų mokymą;

53.12. dalyvauja parenkant ir paskiriant darbuotojus, atsakingus už pirmosios medicinos pagalbos suteikimą, taip pat parenkant ir paskiriant darbuotojus, atsakingus už gelbėjimo darbų organizavimą, darbuotojų evakavimą avarijų, stichinių nelaimių ar gaisrų atvejais (prieš paskirdamas tokius darbuotojus, darbdavys su darbuotojų atstovais konsultuojasi; juos paskyręs, darbdavys praneša darbuotojų atstovams apie jų darbo vietas, įpareigojimus);

53.13. dalyvauja išduodant darbuotojams reikiamas ir tinkamas asmenines apsaugos priemones ir prižiūrint, kad darbuotojai jomis naudotųsi, atstovauja darbuotojų interesams tiriant nelaimingus atsitikimus, profesines ligas ir incidentus;

53.14. darbdavio arba padalinio vadovo nurodymu operatyviai informuoja darbuotojus apie kilusius ar gresiančius jiems pavojus ir nurodo priemones, kurių reikia neatidėliotinai imtis, kad būtų išvengta pavojaus, padeda darbuotojams pavojaus atveju pereiti į saugias vietas.

54. Darbuotojų atstovas turi teisę:

54.1. siūlyti ir reikalauti, kad įstaigos padalinio vadovas, darbdavys imtųsi reikiamų priemonių darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti;

54.2. dalyvauti vertinant rizikos veiksnius ir numatant prevencines priemones;

54.3. informuoti darbdavį, jeigu įstaigos padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti. Jeigu darbdavys nesiima priemonių rizikos veiksniams šalinti ar jiems mažinti, – pranešti Valstybinei darbo inspekcijai;

54.4. gauti informaciją visais su darbuotojų sauga ir sveikata susijusiais klausimais iš padalinio vadovo, darbdavio, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos bei komiteto.

55. Darbdavys sudaro sąlygas darbuotojų atstovui atlikti jam pavestas funkcijas, suteikia darbui reikalingą informaciją.

Medicininis aptarnavimas. Sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas

56. Padalinio vadovas, o kai jo nėra – darbdavio įgaliotas asmuo ar darbdavį atstovaujantis asmuo privalo organizuoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimą darbuotojams ir, jeigu reikia, iškviesti greitąją medicinos pagalbą nelaimingų atsitikimų darbe, ūmių susirgimų darbe atvejais.

57. Padalinio vadovas, o kai jo nėra – darbdavio įgaliotas asmuo ar darbdavį atstovaujantis asmuo privalo skubiai organizuoti darbuotojų, susirgusių darbo vietoje arba nukentėjusiųjų nuo traumų ar ūmių ligų, gabenami į sveikatos priežiūros įstaigas, kai nebūtina kviesti greitosios medicininės pagalbos arba kai dėl nenumatytų priežasčių ar aplinkybių greitoji medicinos pagalba nesuteikiama.

58. Įstaigų darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos, įstaigų medicinos punktai atlieka sveikatos priežiūros funkcijas, numatytas Profesinės sveikatos priežiūros įstatyme, įstaigų darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybų pavyzdiniuose nuostatuose.

59. Įstaigos padaliniuose gerai matomose vietose turi būti priemonės, reikalingos pirmajai medicinos pagalbai suteikti, nuorodos (ženklai), kur yra nurodytas greitosios medicinos pagalbos telefonas.

VII. EVAKUACIJOS KELIAI, GAISRINĖS IR PIRMOSIOS PAGALBOS PRIEMONĖS IR JŲ IŠDĖSTYMO VIETOS

Darbuotojų evakavimo keliai

60. Kiekviena įstaiga ir visi jos padaliniai privalo turėti darbuotojų evakavimo planus.

61. Su evakavimo planais darbuotojai susipažįsta įsidarbindami įstaigoje. Darbuotojų evakavimo planai iškabinami įstaigos ir jos padalinių gerai matomose vietose. Darbdavio įgalioti asmenys, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos darbuotojai, darbuotojų atstovai saugai ir sveikatai privalo būti gerai susipažinę su evakavimo planais, įstaigos avarijų prevencijos ir likvidavimo planais bei priemonėmis, kurių privaloma imtis avarijų atvejais.

62. Darbuotojai pavojaus atveju turi teisę nutraukti darbą, išeiti iš darbo patalpos, palikti darbo vietas. Darbuotojų veiksmai pavojaus atvejais negali turėti jiems nepalankių pasekmių. Dėl darbuotojų veiksmų pavojaus atveju negali būti skiriamos drausminės ar administracinės nuobaudos, taikoma materialinė ar kitokia atsakomybė, jeigu jie siekė save ar kitus darbuotojus apsaugoti nuo pavojaus.

63. Visi pastatai ir patalpos turi būti tvarkingi gaisrinės saugos atžvilgiu.

64. Visi evakuaciniai praėjimai ir išėjimai turi būti neužkrauti, paruošti žmonėms evakuoti. Visos evakuacinės durys turi lengvai atsidaryti evakuacijos kryptimi. Draudžiama jas užkalti ar užrakinti iš lauko. Iš vidaus durys turi lengvai atsidaryti bet kuriuo paros metu.

65. Kilus gaisrui, draudžiama naudoti liftus ir keltuvus žmonėms evakuoti.

66. Evakuacijos keliuose turi būti veikiantis evakuacinis apšvietimas.

67. Evakuacijos keliuose draudžiama rengti sraigtinius laiptus, siaurėjančias pakopas, stumdomas ir automatiškai atsidarančias duris (išskyrus tas, kurias galima atidaryti ir rankomis), vartus, sukamąsias duris bei kryžmes.

68. Evakuacijos keliuose (išskyrus v atsparumo ugniai pastatus) draudžiama naudoti degias medžiagas sienų ir lubų apdailai, įrengti iš jų laiptinių, holų ir vestibiulių grindis. Koridorių grindys gali būti įrengiamos iš degių sunkiai užsiliepsnojančių medžiagų ir dengiamos mažai toksiška danga, kuria liepsna plinta lėtai. Evakuacijos keliuose grindų danga turi būti pritvirtinta.

Gaisrinės pagalbos priemonės

69. Ugnies gesintuvų tipas ir skaičius nustatomas pagal Bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių „Gesintuvų ir gaisrinio inventoriaus parinkimas“ normas.

70. Objekte turi būti užrašai (ženklai), nurodantys gesintuvų laikymo vietą. Patalpoje užrašai turi būti gerai matomi, įrengti – 2 – 2,5 m aukštyje nuo grindų.

71. Gesintuvai ir gaisrinis inventorius parenkamas atsižvelgiant į patalpų plotą, jose vykstančių technologinių procesų pavojingumą gaisrui kilti, į naudojamų ir laikomų medžiagų fizines bei chemines savybes.

72. Gesintuvus reikia:

72.1. laikyti lengvai prieinamose ir matomose vietose, apsaugotose nuo tiesioginių saulės spindulių poveikio, ne arčiau kaip per 1m nuo šildymo prietaisų;

72.2. kabinti ne aukščiau kaip per 1,5 m nuo grindų iki gesintuvo apačios ir kad atidarytos patalpos durys netrukdytų paimti gesintuvo;

72.3. statomi gaisrinių čiaupų spintelėse arba prie jų, priešgaisriniuose skyduose arba ant grindų, laikomi specialiose spintelėse, dėžėse ar stovuose.

72.4. laikyti taip, kad matytųsi užrašai;

72.5. išdėstyti objekte taip, kad netrukdytų žmonėms evakuoti.

73. Kilus gaisrui, kurį galima priskirti įvairioms klasėms, pirmenybė turi būti teikiama universaliam gesintuvui.

74. Patalpose gesintuvai turi būti išdėstyti tolygiai.

75. Vidaus vandentiekio gaisriniai čiaupai turi būti su žarnomis ir švirkštais, kurie laikomi spintelėse. Gaisrinės žarnos laikomos sausos, susuktos į dvigubą ritę ir prijungtos prie čiaupų ir švirkštų. Vandentiekio čiaupų spintelės turi būti tvarkingos ir nudažytos pagal standarto reikalavimus, o ant durelių – aiškiai pažymėtas raidžių indeksas „GČ“ arba grafinis ženklas, jo eilės ir priešgaisrinės apsaugos telefono numeris.

76. Gaisrinis čiaupas montuojamas taip, kad būtų patogu jį atidaryti sukant rankenėlę. O gaisrinės žarnos neužsilaužtų jų prijungimo vietose. Gaisrinių čiaupų spintelių durys plombuojamos arba rakinamos. Tokiu atveju, vienas raktas paliekamas spintelėje už stikliuko, kuris gaisro atveju išdaužiamas.

Pirmosios pagalbos priemonės

77. Pirmosios medicinos pagalbos vaistinėlės turi būti darbo vietoje.

78. Vaistai nurodomi tarptautiniais arba prekiniais pavadinimais.

79. Vaistinėlėje gali būti tik Lietuvos Respublikoje registruotų vaistų bei aprobuotų medicinos pagalbos priemonių.

80. Įstaigos vadovas turi paskirti už vaistinėlių priežiūrą ir jos papildymą atsakingą asmenį.

81. Vaistinėlė turi būti nuolat atnaujinama ir papildoma.

82. Panaudotos medicinos pagalbos priemonės registruojamos specialiame žurnale.

83. Medicinos pagalbos priemones pasibaigus jų galiojimo laikui, laikyti vaistinėlėje draudžiama. Tokios priemonės turi būti išimtos iš vaistinėlės.

84. Rinkinio aprašas (lietuvių kalba) turi būti pritvirtintas ant dėžutės/spintelės durelių/dangtelio vidinės pusės.

VIII. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU UŽ ĮSTAIGOS RIBŲ

85. Darbuotojams, pasiųstiems į tarnybines komandiruotes, garantuojama, kad per visą komandiruotės laiką paliekama darbo vieta (pareigos) ir darbo užmokestis. Be to, jiems mokami dienpinigiai ir kompensuojamos su komandiruote susijusios išlaidos.

86. Šių išmokų dydį ir mokėjimo tvarką nustato Vyriausybė.

87. Asmenų iki aštuoniolikos metų į tarnybinę komandiruotę siųsti negalima. Nėščios moterys, neseniai pagimdžiusios moterys ir krūtimi maitinančios moterys, darbuotojai, auginantys vaiką iki trejų metų, bei darbuotojai, vieni auginantys vaiką iki keturiolikos metų arba vaiką invalidą iki šešiolikos metų, gali būti siunčiami į tarnybinę komandiruotę tik jų sutikimu.

88. Užsienio valstybių piliečiams, atsiųstiems ribotą laiką dirbti į Lietuvos Respublikos teritoriją, kai nuolatinė jų darbo vieta yra kitoje valstybėje, jų darbo Lietuvoje veikiančiose įmonėse, įstaigose, organizacijose metu garantuojamos Lietuvos Respublikos įstatymuose, kituose norminiuose teisės aktuose bei kolektyvinėse sutartyse nustatytos darbo sąlygos. Konkrečiai šių darbuotojų įdarbinimo Lietuvoje veikiančiose įmonėse tvarką, jų darbo sąlygas ir kitas garantijas nustato Vyriausybė.

89. Nėščios, neseniai pagimdžiusios moterys ir krūtimi maitinančios moterys gali būti skiriamos dirbti naktį, poilsio ir švenčių dienomis bei siunčiamos į komandiruotes tik jų sutikimu.

90. Asmenys, auginantys vaiką iki 14 metų, neįgalų vaiką iki 16 metų, skiriami dirbti viršvalandinius darbus arba siunčiami į komandiruotes jų sutikimu.

91. Einant per gatvę vadovautis kelių eismo taisyklėmis.

92. Žiemos metu reikia saugotis kabančių varveklių.

93. Einant kelkraščiais reikia saugotis keliu judančio transporto.

IX. KITI DARBUOTOJUI AKTUALŪS SU DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA ĮSTAIGOJE SUSIJĘ KLAUSIMAI

Nelaimingų atsitikimų darbe socialiniu draudimu privalomai draudžiami:

94. Asmenys, dirbantys pagal darbo sutartį taip pat dirbantys narystės pagrindais renkamose institucijose ir gaunantys atlyginimą už darbą.

95. Viešojo administravimo valstybės tarnautojai.

96. Moksleiviai jų profesinio mokymo (praktikos) metu, bei asmenys, darbo biržų siųsti persikvalifikuoti įmonėse arba dirbti viešuosius darbus.

97. Asmenys, esantys socialinės bei psichologinės reabilitacijos Įmonėse.

Nelaimingi atsitikimai pripažįstami draudiminiais įvykiais, kai jie įvyko:

98. Darbo vietoje, numatytoje darbo sutartyje.
99. Darbo laiku rengiant arba tvarkant darbo vietą arba darbo vietoje atliekant kitus su darbo procesu susijusius veiksmus.
100. Pertraukos pailsėti ar pavalgyti (pietų pertraukos) metu.
101. Papildomų ar specialių pertraukų metu darbo vietoje.
102. Dirbant kitą darbdavio nustatyta tvarka pavestą darbą,susijusį su darbinių pareigų bei funkcijų vykdymu.
103. Atliekant teisės aktų nustatytas pareigas ar darbdavio pavedimu vykdant visuomenines pareigas, už kurias mokamas darbo užmokestis.
104. Moksleiviams, mokymosi ar praktikos metu, kai už tai mokamas atlyginimas.
105. Darbo biržų siųstiems persikvalifikuoti asmenims, kai jie dirba ir už tai gauna darbo užmokestį.
106. Vykstant į darbą ar iš darbo į gyvenamąją vietą tiesioginiais ar įprastiniais maršrutais per kelionei reikalingą laiką.

Nelaimingi atsitikimai nepripažįstami draudiminiais jeigu jie įvyko:

107. Poilsio dienomis ar atostogų metu.
108. Nelaimingi atsitikimai, nesusiję su darbu, yra įvykiai, kuriuos ištyrus nustatoma, kad nukentėjusysis:
108.1. sąmoningai (tyčia) siekė, kad įvyktų nelaimingas atsitikimas;
108.2. susižalojo ar mirė darydamas nusikalstamą veiklą;
108.3. savavališkai be įstaigos vadovo ar padalinio vadovo žinios dirbo sau (savo interesais);
108.4. nukentėjo, kai prieš jį buvo panaudotas smurtas, jeigu smurto aplinkybės ir motyvai nesusiję su darbu.

Profesinės ligos

109. Profesinė liga – ūmus ar lėtinis darbuotojo sveikatos sutrikimas, kurį sukėlė vienas ar daugiau kenksmingų ir pavojingų darbo aplinkos veiksnių, nustatyta tvarka pripažintas profesine liga.
110. Profesinių ligų priežastis tiria, darbo sąlygų higieninę charakteristiką ir profesinės ligos aktą surašo komisija, sudaryta iš valstybinio darbo inspektoriaus (komisijos pirmininko), Visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos teritorinės Įstaigos atstovo ir profesinę ligą įtarusio gydytojo, dalyvaujant darbdavio ir darbuotojų atstovams.
111. Nustatant dirbantiems ar dirbusiems asmenims profesines ligas, vadovaujamasi Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintu profesinių ligų sąrašu.
112. Ūmios profesinės ligos, dėl kurios darbuotojas mirė, atveju darbdavys nedelsdamas praneša atitinkamos apylinkės prokuratūrai, Darbo inspekcijai, Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos teritorinei įstaigai ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniam skyriui (toliau vadinama – draudimo įstaiga), kuriame nukentėjęs asmuo apdraustas nuo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų.
113. Lėtinę profesinę ligą įtaręs asmens sveikatos priežiūros Įstaigos gydytojas ne vėliau kaip per 3 dienas raštu praneša apie tai Darbo inspekcijai ir Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos teritorinei įstaigai.
114. Profesinių ligų priežastys turi būti ištirtos per 30 kalendorinių dienų nuo pranešimo gavimo. Tyrimo laikas gali būti pratęstas Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus įsakymu.
115. Tiriant profesinių ligų priežastis dalyvauja darbdavio ir darbuotojų atstovai.
116. Komisija, ištyrusi darbo sąlygas, Profesinių ligų priežasčių tyrimo reglamento nustatyta tvarka surašo darbo sąlygų higieninę charakteristiką.
117. Ginčytinus klausimus, susijusius su profesinės ligos diagnozės nustatymu, sprendžia Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija.
118. Profesinės ligos diagnozę nustato darbo medicinos gydytojas, taip pat bendrosios praktikos arba kitos specialybės gydytojas, turintis Sveikatos apsaugos ministerijos išduotą šios veiklos licenciją, gavęs darbo sąlygų higieninę charakteristiką ir atsižvelgdamas į:
118.1. ligonio nusiskundimus, ligos pasireiškimo sindromus ir klinikinę formą (atlikęs diferencinę diagnostiką, nustatęs funkcijos sutrikimo laipsnį);
118.2. ligos etiologinį kenksmingą veiksnį, jo dydį ir poveikio trukmę pagal darbo sąlygų higieninę charakteristiką;
118.3. profilaktinių privalomų sveikatos tikrinimų, laboratorinių bei instrumentinių tyrimų duomenis.
119. Profesinių ligų patvirtinimo aktai ir Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos išvados registruojami ir įtraukiami į apskaitą Darbo inspekcijoje profesinių ligų patvirtinimo aktų registravimo žurnale.

Sveikatos darbe reikalavimai

120. Kiekvienam darbuotojui, atsižvelgiant į darbo pobūdį, turi būti sudaromos sąlygos kūno švarai palaikyti, išduodami darbui pritaikyti drabužiai ir avalynė, asmeninės apsaugos priemonės.

121. Darbo vietose turi būti palaikomi darbo sąlygų parametrai, nurodyti higienos normose ir taisyklėse.

122. Negalima laikyti maisto produktų darbo vietose.

123. Valgyti galima valgykloje arba specialiai tam įrengtose patalpose.

Darbdavių ir darbuotojų atsakomybė už darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų pažeidimus

124. Darbdavys, kuris savo veikimu ar neveikimu pažeidė darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktus ir tuo neužtikrino saugių ir sveikų darbo sąlygų, atsako įstatymo nustatyta tvarka.

125. Darbdavys neatsako už darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų neužtikrinimą arba darbdavio atsakomybė už tai gali būti sumažinta, jeigu išskyrus nelaimingą atsitikimą darbe ar profesinę ligą nustatoma, kad tai įvyko susiklosčius neįprastoms ar nenumatytoms aplinkybėms, kurių darbdavys negalėjo kontroliuoti arba dėl atsitikimų, kurių padarinių nebuvo galima išvengti, nors ir buvo naudojamos visos reikiamos priemonės.

126. Darbdavio atsakomybė už darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų neužtikrinimą gali būti sumažinta įvertinus priemones, kurių darbdavys ėmėsi sudarydamas darbo sutartį ir pareiginius nuostatus.

127. Darbuotojui, kuris pažeidė darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktus ar įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminius dokumentus, su kuriais buvo supažindintas, taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.

Instrukciją parengė: Rekomenduojamos formos instrukcija
UAB „Sabelija“, 240887380